

TEOLOGINS FARLIGA TYSTNAD

i debatten om stamcellsforskningen

Debatten om stamcellsforskningen i Sverige domineras av tre metodiskt sett nära besläktade grupper: Religiösa fundamentalister tittar på väl utvalda bibeltexter för att hitta direkta svar på alla etiska frågor — utan någon kritisk och självkritisk hermeneutik. Medicinska och biovetenskapliga fundamentalister tittar genom mikroskopet på väl utvalda vävnader för att uttala sig om vad mänskligt liv är, när det börjar, när det slutar. Massmediala fundamentalister presenterar väl utvalda bilder av en diabetessjuk människa för att på det sättet tvinga fram en enig uppslutning bakom forskningsprogram som lovar bot mot alla svåra sjukdomar och kanske även mot ärkefienden själv: döden. Alla försöker de undvika debatten om forskningsetiken och dess många implikationer för förståelsen av vårt livs mysteriösa natur.

Det är ett mycket allvarligt fattigdomstecken att en äkta saklig debatt om livets olika dilemman och etiska konflikter inte riktigt har kommit igång i Sverige — till skillnad från andra europeiska länder. Många medicinska och biovetenskapliga forskare efterlyser en sådan debatt som kan belysa alla möjliga dimensioner och implikationer av stamcellsforskning med tanke på vår mänskliga självförståelse och vårt ansvar gentemot kommande generationer.

Det är särskilt uppseendeväckande att svenska teologer och religionsvetare inte hörs och syns i denna offentliga debatt trots deras mångåriga forskningsinsatser och breda program kring livsåskådningsfrågor. Varför är de tysta? Har en hel generations intensiva livsåskådningsforskning i Sverige bara lett till tystnad inför de stora etiska utmaningarna i dagens debatt? Har den en gång världsledande teologiska forskningen i Sverige totalt avvecklats till förmån för högt specialiserade religionsvetenskapliga forskningsperspektiv som tappat bort blicken för mänsklighetens verkliga ödesfrågor? Eller har den religionsvetenskapliga eliten i Sverige kapitulerat inför dagens mäktiga biovetenskapligt-industriella apparat och dess okritiska framstegsretorik? Var finns den kritiska teologiska etiken i dag när den behövs mer än någonsin tidigare? Var finns den religionshistoriska belysningen av dagens debatt som kritiskt tar till vara och bearbetar alla religioners rika resurser?

Den kompakta teologiska och religionsvetenskapliga tystnaden i dagens livsviktiga debatt om människan måste vara en stor besvikelse för dem som förväntar sig kritiska och självkritiska inlägg från de forskare som på statens bekostnad har att fundera över människans livsvillkor och livsfrågor i historia och nutid inom de många teologiska och religionsvetenskapliga institutionerna i Sverige. Denna tystnad är farlig inte bara för den pågående låga diskussionsnivån i svensk press utan på sikt också för dessa akademiska institutioners framtid.